

אל המבקש

עלון חודשי להפצת תורת המוסר בדרכו של מרן הסבא מנובהרדוק צוק"ל

שבט תשפ"ד

שנה ט' גיליון מס' 120

"דרך הניסיון"

הגה"צ רבי ניסן פוטשנסקי רוז'נקר צוק"ל הי"ד

הכל במכוון הראוי. האדם חושב שיש עני ועשיר בעצם. ואומנם, עניות או עשירות אינם אלא 'ניסיונות': ניסיון העושר והעוני!
 וכפי שכתב המסילת ישרים (פ"א): "כי כל ענייני העולם בין לטוב בין למוטב - הנה הם ניסיונות לאדם. העוני מצד אחד, והעושר מצד אחד. כעניין שאמר שלמה (משלי ל ט): "פן אשבע וכיחשתי ואמרת מי ה', ופן איוורש וגנבתי" עכ"ל.
ואכן, כל מטרת הבריאה היא שיעמוד האדם בניסיון, ולכן מוכרחים ליתן לו ניסיונות כאלה! ומה שעושה השי"ת טוב וישר בעדו, ואין צריך האדם לבחור, אלא רק מה שבחר לו הבורא - היות והכל רק לתועלתו ולטובתו!

ואם ירצה העני לבחור מצב העשירות, בחשבון שיקל למצבו הרוחני, כבר מעדו רגליו מדרך הישרה, ולא בזה חפץ ה', ולא יצליח. ואין מכך 'בירור' שרוצה השלימות - אלא רוצה הנאת החומר! כי אם סידר לך הבורא כך - הרי זה תועלתך, והצלחתך הנצחית! ואכן, ניסיון העוני נדרש להרוחניות שלך - כי אם היית צריך למהלך אחר, ה' הבורא מסדר לך באופן אחר!

העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני - וחנינא בני דיו בקב חרובים!
 וזה העניין מורגש במה שאמרו חז"ל (תענית כד): אצל רבי חנינא בן דוסא, וז"ל: "אמר רבי יהודה אמר רב: בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: כל העולם כולו ניוון בשביל חנינא בני - וחנינא בני דיו בקב חרובים מע"ש לע"ש וכו' אמרה ליה דביתהו: עד אימת ניוון ונצטער כולי האי? אמר לה: מאי נעביד? בעי רחמי דניתבו לך מידי! בעא רחמי, יצתה כמין פיסת יד, ויהבו ליה חד כרעא דפתורא דדהבא. חזאי בחלמא, עתידי צדיקי דאכלי אפתורא דדהבא, דאית ליה תלת כרעי, ואת אוכלת אפתורא דתרי כרעי. אמרה ליה: ניהא לך דמיכל אכלי כולי עלמא אפתורא דמשלם, ואנן אפתורא דמחסר?! אמרה ליה: ומאי נעביד? בעי רחמי דנשקלינהו מינדך! בעי רחמי - ושקלוהו. תנא: גדול היה נס אחרון יותר מן הראשון. דגמירי, דמיהב יחי - מישקל לא שקלי" עכ"ל.

רואים מכאן הערה נפלאה, איך עלינו להרגיש את כל העניין של 'השגחה'. שבטבע האדם שאינו יכול לסבול את חברו טובל ומסתפק, ותמה: מה זאת - צדיק ורע לו?!
 אמנם, חז"ל ראו זאת אחרת. שאדרבה, רבי חנינא זן הוא את כל העולם, עשיר הוא מכולם, ואף נותן הוא מחיה לכל - ומ"מ לא צריך הוא יותר מקב חרובין, היות שיכול להסתפק הוא, ואין צריך הוא יותר מכך, וגם לא נותנים לו מן השמיים יותר, ומ"מ, בזכותו ניוונים כולם!

מצב הניסיון לתועלתו ולדרכו

וביותר, נפלא, שהיה צריך להתפלל שיסירו ממנו הרגל, ולא התקררה דעתו, כי ראה שנחסר מחלקו לעוה"ב, אם ייהנה מהרגל הזה! ולמה הקפיד כל כך על זה?
 אלא, אם שהיה 'המהלך' ודרכו של ר' חנינא שיהיה במצב העניות, וא"כ, כאשר התפלל ונתנו לו מן השמיים רגל מזהב - הרי צריך היה לשנות 'המהלך' שלו. ואם אין זה 'דרכו' - צריכים להפוך העולם, שיעמוד על מצב הקודם, היות שיכול זה לחסר לו בעוה"ב בשביל זה. ואם אכן מצב הניסיון הוא לתועלתו ולדרכו - אין ראוי לבחור מעצמו מצב אחר!
 וכאשר בחר להתפלל, ראה הוא שכבר נחסר חלקים משולחנו, והרגיש יתכף שנתחלף 'המהלך' הקודם. ולא שהיה עני מטעם שקשה לו ית' ליתן לו, וקצרה יד ה' חלילה. אלא אדרבה אמרו 'גמירי' - שאנו יודעים, שמשמיים מיהב יחי - שהשי"ת רוצה רק להטיב לאדם, ולא כלו רחמיו וחסדיו לעולם. ואדרבה, שקלי לא שקלי - לקחת ולהחסיר מהאדם, קשה הוא יותר!

(מאמר זה נלקח מתוך 'ספר הזיכרון לרבינו גרשון ליבמן צוק"ל'; ובמקורו הינו מתוך: 'החיים' גליון ד' אדר ב' תרצ"ב אוסטרובצה)

"ואחר באו משה ואהרן, היכן הלכו הזקנים שלא חשב אותם עמהם, שכבר אמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות ג יח): ובאת אתה וזקני ישראל. אמרו רבותינו: הלכו עמהם הזקנים, והיו מגנבין את עצמן ונשמטין אחד אחד שנים שנים והלכו להן. כיון שהגיע לפלטרין של פרעה לא נמצא אחד, שכן כתיב: ואחר באו משה ואהרן, והיכן הזקנים, אלא שהלכו להן, אמר להם הקדוש ברוך הוא כך עשיתם, חייכם שאני פורע לכם, אימתי, בשעה שעלה משה ואהרן עם הזקנים להר סיני לקבל התורה, החזירן הקדוש ברוך הוא, שנאמר (שמות כד יד): ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה" (שמו"ר ה יד).

ה'מחסר' - יפרעו ממנו לבסוף!

רואים מכאן ברור, שהמחסר ב'התחלה' ובצעד הראשון מעבודתו, אף במקום חשבונות רבים - מ"מ יפרעו ממנו לבסוף! היות, שאינו יכול הוא להגיע אל השלימות אשר בכוחו להגיע כמו שהיה צריך - אם לא היה מחסר בראשונה!
 הזקנים הלכו מההתחלה מדעת עצמם באין מכריחים - רק מבחירתם העצמאית. ואעפ"כ, אם נשמטו באמצע - אשר לכאורה איזה חסרון יש כאן? שהרי כל אחד חשב: הלא רבים הם אשר ילכו מבלעדו! מ"מ, ממעט היראה שהיה בהם ללכת לפרעה, ולא הגיעו באומץ לבבם עד לבסוף - כמו משה ואהרן שעמדו בגבורתן גם בעת היותם בבית פרעה, עד שנעשה הבדל בניהם בקבלת התורה: שמשו רבינו עלה להר - והם עמדו תחת ההר!
 ואותו החסרון גופא, הוא היה 'מסך המבדיל' ביניהם בעת קבלת התורה. שבקבלת התורה בוודאי ניכר היה החילוק בקבלה שלהם - לקבלת משה רבינו!
 ואף שמתחילה לא היה נראה כ"כ החסרון, מה שחיסרו בזה - מ"מ 'הוכיח סופו על תחילתו': כי הרי באמת מהעת ההוא כבר הייתה ההכנה לקבלת התורה, וכל נס ופלא שעשה המקום ברוך הוא במצבים הללו - הרי היה הוא למען ישמעו ויראו נסי ד'. וכאשר אכן יכירו ויראו כל עניין 'ההשגחה' - יזכו לקבל את התורה.
 ואם שהיה כל העת היא 'חינוך' והכנה לקבלת התורה, ועל כן מובן שנדרש מהם שג"כ ילכו לפרעה. **ואם חסרו בה'חינוך' מקודם, שמיאנו מלכת - בהכרח נחסר להם לבסוף, ולא היו ראויים כמשה רבינו!**

ואף שהחיסרון לא היה רק בהעדר מקום התועלת והתעלות יותר - מ"מ נפרע לבסוף מהם בגדר סיבה ומסובל!

ולכן צריך האדם לדעת היטב: שכל מה שמחסר הוא בהתחלתו, בצעד הראשון בעבודתו וב'חינוך' הגבוה - אין זה חיסרון רק בהווה, אלא בעתיד, ויסבול הוא מזה הרבה! ואין אשם בזה - אלא רק הוא לבדו!

'מורה דרך' במהלך הרוחני

עוד עלינו להשכיל בינה, שכל עניין העונש שנותן השי"ת לאדם, אין זה 'עונש' בלבד - אלא 'מורה דרך' הוא במהלך הרוחני שלו, לדעת הדרך אשר ילך בה, ואת המעשה אשר יעשה. כמ"ש הכתוב (ישעיה מח יז): "אני ה' אלוקיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך". והנהגת הבורא ית' עם האדם היא לעומת הנהגת האדם עם בוראו. וכל שנשפע ממרומים, הן לטב והן למוטב - הכל לתועלת תורתו עולמו ואחריתו!

כפי שכתב ה'חובת הלבבות' ('שער הביטחון' פ"ג): "ואשר חידש שורש האדם וצורתו ותכונתו וסדר חיבורו - הוא החכם היודע בענייני תועלתו ונזקיו, והטוב לו בעולמו ואחריתו בלי ספק!" עכ"ל.
 ואילו הזקנים, שנפרע להם שעמדו תחת ההר - לא היה זה בגדר 'עונש', אלא בגדר 'התלמדות', להורות להם את הדרך' לפי המהלך שלהם, כי לענוש אותם לא היה על מה - שהרי בחרו הם ללכת מעצמם, רק היה להם מניעה מהתעלות כפי דרכם וכפי בחירתם - וגם זה היה בכדי להורות להם את דרכם.

ומהיסוד הזה, נבין את כל הניסיונות המתחדשים לאדם, שאינם כדעת האדם, אלא

ניתן לקבל עלון זה במייל: elhamevakesh@gmail.com

הגישה למייל מתבצעת ממקום שמואשר ע"י ועדת הרבנים לענייני תקשורת

“עבודת התקופות – תקופת הביטחון”

מעלת הלימוד בספה"ק "חובות הלבבות" ובפרט "בשער הבטחון"

"הוראה מן השמיים"

אמשטרדם זצ"ל, שהיה מגדולי תלמידי רבן ומאורן של ישראל ר' ישראל סאלאנטער זצ"ל. (ספר זכרון יעקב יוסף מערכת ל' דף עט').

אל מרן בעל השו"ע והב"י ר"י קארו זיע"א התגלה אליו מלאך מן השמים ובין היתר ציווהו שילמד כל יום קריאה אחת מספר "חובות הלבבות" "להכניע היצר הרע ולהשפילו מתוקפו" (ספר "מגיד מישרים" פרשת בהר)

"סגולה לפרנסה" - א'

נאמר בשם הה"צ אדמו"ר משינווא זצ"ל בשם הה"צ מאפטא זצלה"ה: "שסגולה לפרנסה ללמוד שער הבטחון בחובות הלבבות" (ספר ברכה שלמה ערך פרנסה)

ועוד ציווהו וזה לשונו: "והאי קיצורא ד"חובות הלבבות" חד זמנא בירחא בכל יום פורתא" – פרוש תלמד קיצור "חובות הלבבות" בכל יום מעט ותסיים הספר פעם בחודש! (שם פרשת צו)

"חייב לימודו מהאר"י ז"ל"

ללמוד מדי יום ביומו עשר שורות (לכה"פ) ב"שער הבטחון" מספר קדוש "חובות הלבבות" וחזרה עליהם מיד ארבעה פעמים! - בדוק ומנוסה!

האר"י ז"ל "הטיל חיוב על תלמידיו ללמוד בספר "חובות הלבבות" מדי יום ביומו לעורר ליבות לא-ל נורא ואיום" (הקדמ' חוה"ל משנת ה' תע"ו)

(מדבריו של המקובל המפורסם הגאון הצדיק רבי יהודה זרחיה מרדכי ליב חיים בן הגה"צ רבי שפטיה הלוי סגל זצוק"ל, אשר הסגולה הנ"ל היה מקובל בידיו מדורות קודמים)

"העמקה בו יותר מלימוד נגעים..."

"וצריך האדם להתדבק מאוד בספר "חובות הלבבות" אשר משם יקח פנימיות המידות המובחרים לעבודת ה' ברוך הוא וברוך שמו וצריך להעמיק בו יותר ממה שיעמיק האדם בלימוד נגעים ושיטות העמוקים לגודל פנימיותם וצדקותם" (מתוך צוואת בעל שו"ת "מעיל צדקה")

"לימודו - כדי לינסוך אמונה ובטחון אל ליבנו"

"בא חבקוק והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחיה, ובכלל הזה חלושים אנו לפי ערכנו, ואם כי נטועה בנו אמונה שלמה בפנימיות נפשינו, ויש איתנו נכונות למסור נפשנו על קדושת שמו, אבל חסרה לנו אמונה מורגשת בחיי יום יום, מתוך שמחה על אשר יש לנו אב בשמים החפץ בטובתנו לקיים אותנו באושר הנצחי, ומתוך כך לבא לידי אהבה ודביקות בד', ולידי יראה ובטחון בד', לבלי לירא מבר אנוש ולבטוח בבן אדם שאין לו תשועה, "כדי לנסוך את יסודות אמונה אלו אל נימי נפשינו, יש לנו ללמוד את ספר חובת הלבבות", ולראות איך בעל הספר חש את האמונה הטהורה בכל פרטי מצעדי חיינו, בעוד אשר לנו אין בכל אילו שום הרגש, וכמה רחוקים אנו מזה, עד שכמו לפלול מוסרי נראו דברי חובת הלבבות בעינינו, אמנם אליבא דאמת הן כך צריכים להראות חובות לבבנו וחובות מחשבתנו, ואולם העצה האמיתית אשר תביאנו לידי קירבה אל האמת הלזו, היא רק לימוד המוסר בכל יום, ומכח לימוד זה יעלה בידינו לתקן את הלב לעבודתו יתברך ולתקן את האמונה שבלב עד שתהיה מורגשת אצלנו באופן חי ומחשי, כפי המבואר בחובת הלבבות, ואז כאשר היסוד הכללי יהיה מבוסס כל צורכו, ממילא יצאו גם הפרטים מתוקנים באורם הנכון. (לקט שיחות מוסר לגרי"א שר זצ"ל ח"ב עמוד קי"ב)

"לימודו יותר מאלף פעם..."

"ציוה לומר לבני העולם שילמדו שו"ע או"ח וספר "חובות הלבבות" והזהיר את העולם ללמוד ספר חובות הלבבות" ("אמרי פנחס" לר"פ מקאריץ שהיה אחד מגדולי תלמידי הבעש"ט. והעידו משמו שלמד וחזר על ס' חוה"ל יותר מאלף פעם!)

"מי הוא הגביר האמיתי..."

סיפר הגאון ר"א ארלנגר שליט"א (מראשי ישיבת קול תורה), ששמע מהגרי"ד זצ"ל בן מרן הגרי"ז זצ"ל, הנה למרן הגרי"ז זצ"ל אחר חתונתו היתה נדוניה גדולה בלוק בנינים שלם בוורשה, אולם בעקבות מקרה שקרה הפסיד את כל הנדוניה ואת כל הבנינים, ועסק אז בשער הבטחון בחובת הלבבות, באותה שעה אמר הגרי"ז, העולם חושב שעשיר הוא האדם שיש לו בלוק בנינים, אולם האמת היא שגביר הוא מי שיש לו את שער הבטחון בחובת הלבבות, ואז אמר בעל פה את כל התוכחה המובאת בסוף חובת הלבבות. (עובדות והנהגות לבית בריסק ח"א עמוד ע"ג)

"בעל "הקהילות יעקב" – דוגמא חיה לשער הבטחון"

לא אוכל לשכוח מה שזכיתי פעם אחת בסניעתא דשמיא במוצאי שבת קדש נח תשל"ט לשמוע את רבינו זצוק"ל מבידל על היין, כמובן שאי אפשר להעלות על הכתב את הרגשת השומע כשיצא מפה קודשו של רבינו זצוק"ל, התיבות "ד' צבקות עמנו משגב לנו, אשרי אדם בוטח בך", כשהוא מושך את התיבות ומשקיע בהם כוונה רבה, והיה להשומע ההרגשה כי הנה ממשש הוא בידיים את האושר העצום הבלתי מוגבל של הבוטח בד'. והייתה ההרגשה כאלו "כל שער הבטחון שבחובת הלבבות" ניצב נגד עיניך, ורבינו זצוק"ל הוא דמות חיה של אשרי אדם בוטח בך, המאושר בביטחונו באלוקיו. (פניני רבינו הקהילות יעקב חלק א' עמוד י"ז).

"ראיית מאורות - רק ע"י לימודו"

אמת העיקר הוא לזרז ליחד בכל יום איזה עת ללמוד פרי מוסר מעבדי ד' צדיקים וחסידיים אשר מעולם אנשי ד' וכו', ספר חובת הלבבות משער הבטחון עד סופו, מי שלא למד שער הבטחון ושער היחוד המעשה לא ראה מאורות מימיו. ("מנוחה וקדושה" להג"ר ישראל איסר מפוניבו זצ"ל דף כח')

"סגולת לימודו לכל העניינים"

סגולה על כל העניינים בשם הגר"א ז"ל, ללמוד בשער הבטחון שבספר הקדוש "חובת הלבבות", והלימוד בעצמו מסוגל להשיג בקשתו מפי רצ"ה נ"י ששמע מהגאון החסיד המפורסם רבי נפתלי